

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป ของจังหวัดหนองบัวลำภู

Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua Lamphu Province

ศรีเมือง สามล^{1*}, และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง²

Srimuang Samlon ^{1*}, and Pichairath Meunduang²

¹⁻²คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต; Faculty of Political Science, Pitchayabundit College, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : nuspong.ggg@gmail.com

DOI : 10.65205/jlgisrru.2026.e300550

Received : April 8, 2026; Revised : May 19, 2026; Accepted : June 12, 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาอุปสรรคและเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 400 คน ด้วยการใช้สูตรของ Yamane และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูให้ความสำคัญกับสิทธิเลือกตั้ง เชื่อว่าหนึ่งเสียงสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ แม้จะมีอุปสรรคด้านข้อมูล เศรษฐกิจ ระบบอุปถัมภ์ ข้าราชการ และผลกระทบจากโรคระบาด แต่ยังมองว่าการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น จึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการให้ความรู้ เพิ่มการเข้าถึงข้อมูล ป้องกันการซื้อเสียง และสร้างระบบที่โปร่งใส เท่าเทียม และเข้าถึงได้สำหรับทุกคน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D = 0.31) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.62$, S.D = 0.32) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

รับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.85$, S.D = 0.46) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.60)

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D = 0.28) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X} = 4.55$, S.D = 0.36) รองลงมา คือ ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.63$, S.D = 0.58)

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง (X_3) ด้านการติดต่อกับนักการเมือง (X_5) ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง (X_6) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (X_2) ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ (X_4) และด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (X_7) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (Y) ร้อยละ 93.60

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การเลือกตั้งทั่วไป, ประชาชน

Abstract

This study aimed to investigate: 1) problems and obstacles, and to propose guidelines for enhancing political participation; 2) levels of political participation; 3) factors influencing political participation; and 4) factors affecting political participation. The sample consisted of 400 individuals aged 18 years and above residing in Nong Bua Lamphu Province, selected using Yamane's formula. Additionally, 20 key informants were purposively chosen. Data collection tools included questionnaires and structured interviews. Statistical analyses employed frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested using stepwise multiple regression analysis.

The research findings indicated that

1. The people of Nong Bua Lamphu Province place great importance on their voting rights and believe that every vote can bring about change. Despite obstacles related to access to information, economic conditions, patronage systems, fake news, and the impacts of the pandemic, they still view elections as an important mechanism for local development. Therefore, political participation should be promoted through civic education, improved access

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

to information, prevention of vote-buying, and the establishment of a transparent, equitable, and accessible electoral system for all citizens.

2. Overall, the level of people's political participation in the general election in Nong Bua Lamphu Province was found to be high ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.31). When considering each aspect, the highest mean score was in evaluation participation ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.32), followed by participation in receiving benefits ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.46). The aspect with the lowest mean score was operational participation ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.60).

3. Overall, the factors influencing public political participation in the general election in Nong Bua Lamphu Province were found to be at a high level ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.28). When considering each aspect, the highest mean score was political party membership ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.36), followed by participation in political rallies ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.49). The aspect with the lowest mean score was participation in political activities with political parties and various political groups ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.58).

4. The analysis of factors affecting political participation in general elections among the citizens of Nong Bua Lamphu Province revealed that political discussion (X3), contact with politicians (X5), participation in political gatherings (X6), voting and election campaigning (X2), participation in political activities organized by parties and various political groups (X4), and party membership enrollment (X7) all have an influence on political participation (Y) at 93.60%.

Keywords : Development, Political Participation, General Election, People

บทนำ (Introduction)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก เพราะเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการกำหนดทิศทางของประเทศ ทั้งในด้านการเลือกผู้แทน การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการตรวจสอบอำนาจรัฐ แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา หลายประเทศทั่วโลกกลับเผชิญปัญหาการ “ถดถอยของประชาธิปไตย” (Democratic Backsliding) และ “การลดลงของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” (Decline in Political Participation) อย่างต่อเนื่อง (Freedom House, 2024) รายงาน Freedom in the World 2024 ขององค์กร Freedom House ชี้ให้เห็นว่าระดับเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั่วโลกลดลงเป็นปีที่ 18 ติดต่อกัน โดยพบว่าประชาชนในกว่า 60 ประเทศ มีโอกาสเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองลดลง เนื่องจากปัญหาการคอร์รัปชัน ความเหลื่อมล้ำ การควบคุมสื่อ และการขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองและผู้แทน (Freedom House, 2024) ขณะเดียวกัน องค์กรสหประชาชาติ (UNDP) ก็

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

ได้รายงานใน Human Development Report 2023/2024 ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและโอกาสทางสังคมมีผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนที่ยากจนหรืออยู่ชายขอบมักถูกจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมของตน “ไม่เกิดผลจริง” นอกจากนี้ปรากฏการณ์ “การเบื่อหน่ายทางการเมือง” (Political Apathy) ก็เป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ โดยเฉพาะในหมู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งแม้จะมีความรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีได้มาก แต่กลับรู้สึกท้อแท้จากระบบการเมือง เนื่องจากมองว่าการเลือกตั้งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบได้จริง หรือผู้ที่ได้รับเลือกไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ได้หมายถึงเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกระบวนการเรียนรู้และการมีบทบาทต่อเนื่องในการตรวจสอบและร่วมกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกกำลังพยายามพัฒนาแนวทางใหม่ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการมีส่วนร่วม (e-Participation) หรือการจัดเวทีประชาพิจารณ์เชิงนโยบายในระดับชุมชน (UNDP, 2024)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 258 (1) กำหนดให้มีการปฏิรูปการเมืองโดยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมทางการเมืองรวมถึงการตรวจสอบอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย โดยประชาธิปไตยหมายถึงการปกครองของประชาชน แม้ในทางปฏิบัติจะใช้ระบบผู้แทน แต่ประชาชนยังคงมีบทบาทสำคัญผ่านการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ประชาชนควรมีความตื่นตัว สนใจ และรับผิดชอบต่อนโยบายทางการเมือง เพื่อร่วมกำหนดนโยบาย ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และส่งเสริมให้การบริหารประเทศมีความโปร่งใส ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และพัฒนาประชาธิปไตยให้ยั่งยืนต่อไป

การเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือเป็นระบบการปกครองที่ให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศผ่านกลไกทางการเมืองที่เปิดกว้าง โปร่งใส และเป็นธรรม การเลือกตั้งจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิของตนในการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ในสภานิติบัญญัติและสถาบันการเมืองอื่น ๆ ซึ่งเป็นการแสดงออกของอำนาจอธิปไตยโดยตรงของประชาชน (นฤมล มณีวรรณ, 2562) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่ได้หมายถึงเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ เสนอความคิดเห็น สภาพการเมืองไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความท้าทายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต., 2566) พบว่า แม้อัตราการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในระดับประเทศอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพของการมีส่วนร่วม เช่น ความเข้าใจในนโยบายของพรรคการเมือง ความตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจาก

แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และการขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองในภาพรวม ส่งผลให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยมีทัศนคติแบบเพิกเฉยต่อกิจกรรมทางการเมือง

จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประชากร 502,088 คน โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างต่ำ สังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบทที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติและการพึ่งพาอาศัยกันสูง ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมการเมืองของประชาชนในพื้นที่มีลักษณะเฉพาะตัว การตัดสินใจทางการเมืองมักอิงอยู่กับผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น (สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู, 2568) จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภู (2568) พบว่า อัตราการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในปี 2568 อยู่ที่ร้อยละ 74.2 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เมื่อพิจารณาเชิงลึกจะพบว่าในบางอำเภอ เช่น อำเภอโนนสังและอำเภอนาวัง มีอัตราการมาใช้สิทธิต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องการซื้อเสียง การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของผู้สมัคร และการขาดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของประชาชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกล สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อยกระดับคุณภาพของการเลือกตั้งและสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่โปร่งใสและยั่งยืน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจถึงระดับและลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ค่านิยม วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงบทบาทขององค์กรภาครัฐและภาคประชาชน นอกจากนี้ การศึกษายังมีความสำคัญเชิงนโยบาย เพราะผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หน่วยงานภาครัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หน่วยงานท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรภาคประชาสังคม สามารถใช้ข้อมูลจากการวิจัยนี้เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมือง จัดอบรมพลเมืองดี สร้างเครือข่ายประชาชนต้นแบบ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนในระบอบประชาธิปไตย ท้ายที่สุด การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูจะไม่เพียงช่วยยกระดับคุณภาพของการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้าง “ประชาธิปไตยระดับฐานราก” ที่มั่นคง ซึ่งประชาชนมีบทบาทอย่างแท้จริงในการกำหนดอนาคตของชุมชนและประเทศชาติในภาพรวม การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์จึงถือเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาให้สังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษาความเป็นมาและสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปยังอยู่ในระดับที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง การเข้าถึงข้อมูล

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

ข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้องและเพียงพอ ตลอดจนการตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการใช้สิทธิเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนยังขาดความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป และเสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนในจังหวัดหนองบัวลำภูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรคและเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesi)

ตัวแปรพยากรณ์ จำนวน 7 ตัวแปร ซึ่งได้แก่ 1) ด้านการติดตามข่าวสารการ 2) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 3) ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง 4) ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ 5) ด้านการติดต่อกับนักการเมือง 6) ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง และ 7) ด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู ได้อย่างน้อย 2 ปัจจัย

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

ทฤษฎีที่มีความสำคัญควบคู่กันคือทฤษฎีทุนทางสังคม (Social Capital Theory) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความไว้วางใจ ความร่วมมือ และเครือข่ายความสัมพันธ์ในชุมชนเป็น “ทุน” ที่มีค่าสำหรับการพัฒนา หากชุมชนมีทุนทางสังคมสูง ประชาชนจะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้ดี เกิดกลไกการจัดการตนเอง เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ หรือโครงการร่วมพัฒนาต่าง ๆ Putnam (1993, p. 25) ทุนทางสังคมจึงไม่ใช่ทรัพยากรที่จับต้องได้ แต่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในโลกปัจจุบันที่การตัดสินใจและการพัฒนามีความซับซ้อนและหลากหลาย การทำงานเพียงฝ่ายเดียวหรือการตัดสินใจโดยบุคคลเพียงไม่กี่คนมักไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการของสังคมและชุมชนได้อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่เน้นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลโครงการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมไม่เพียงแต่สร้างความรับผิดชอบร่วมกัน แต่ยังช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีรากฐานทางทฤษฎีหลายด้าน หนึ่งในทฤษฎีที่เป็นที่รู้จักกันดีคือ “บันไดการมีส่วนร่วม” (Ladder of Participation) ของ Arnstein (1969) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้น ตั้งแต่ระดับต่ำสุดที่ประชาชนไม่มีอำนาจ (Manipulation, Therapy) จนถึงระดับสูงสุดที่ประชาชนมีอำนาจเต็มในการตัดสินใจ (Partnership, Delegated Power, Citizen Control) แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงไม่ใช่เพียงการให้ข้อมูลหรือขอความคิดเห็น แต่ต้องรวมถึงการมีอำนาจในการกำหนดทิศทางและผลลัพธ์

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ในมิติการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งตรงข้ามกับการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) และการลดบทบาทประชาชนให้เป็นเพียงผู้ถูกกำหนด ในทางปฏิบัติสามารถแบ่งออกเป็น 3 มิติหลัก (Bugnicourt, 1982) 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making Participation) ประชาชนมีสิทธิและบทบาทในการกำหนดว่าจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไร มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง นโยบาย หรือวิธีการดำเนินงาน 2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา (Process Participation) ประชาชนเข้าร่วมใน การดำเนินงานตามโครงการหรือแผนงานที่วางไว้ มีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการปฏิบัติงานจริง 3. การแบ่งสรรผลประโยชน์ (Benefit-sharing Participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการหรือการพัฒนา ทำให้เกิดความยุติธรรมและความเท่าเทียมในสังคม

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระครูปลัดสุพัฒน์ ผาสุโก (แก้วประเสริฐ) (2568) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่าประชาชนมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการใช้สิทธิเลือกตั้ง และการร่วมกิจกรรมทางการเมือง ไม่มีความแตกต่างตามเพศ อายุ การศึกษา หรืออาชีพ แนวทางพัฒนาที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ชนัญชิตา ก้าววิจารย์ ธนภฤต โพธิ์เงิน และสมนึก สอนเนย (2568) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดปทุมธานี พบว่าการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดย 4 ด้านอยู่ในระดับสูงและ 1 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่สตรีเข้าร่วมมากที่สุดคือการลงคะแนนเลือกตั้ง รองลงมาคือการติดต่อหน่วยงานรัฐ ขณะที่การรณรงค์หาเสียงและเข้าร่วมกิจกรรมบางองค์กรมีส่วนร่วมน้อย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมคือการสื่อสาร สิ่งแวดล้อมทางสังคมและการเมือง ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจและจิตวิทยาไม่มีผล

สุกัญญาณัฐ อบสิน จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ และสุรพล สุยะพรหม (2568) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พบว่าประชาชนมีการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยด้านการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง

Celeste Beesley และ Darren Hawkins (2021) วิจัยเรื่องคอร์รัปชัน ความไว้วางใจต่อสถาบัน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเปรู พบว่าการทุจริตรายย่อยลดความไว้วางใจต่อสถาบัน ทั้งผลกระทบเชิงบวกและลบของการทุจริตทำให้ความเชื่อมั่นลดลง ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตไม่กระตุ้นการบริจาคให้ NGO หรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง งานวิจัยเน้นความสำคัญของการแก้ไขการทุจริตรายย่อยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน

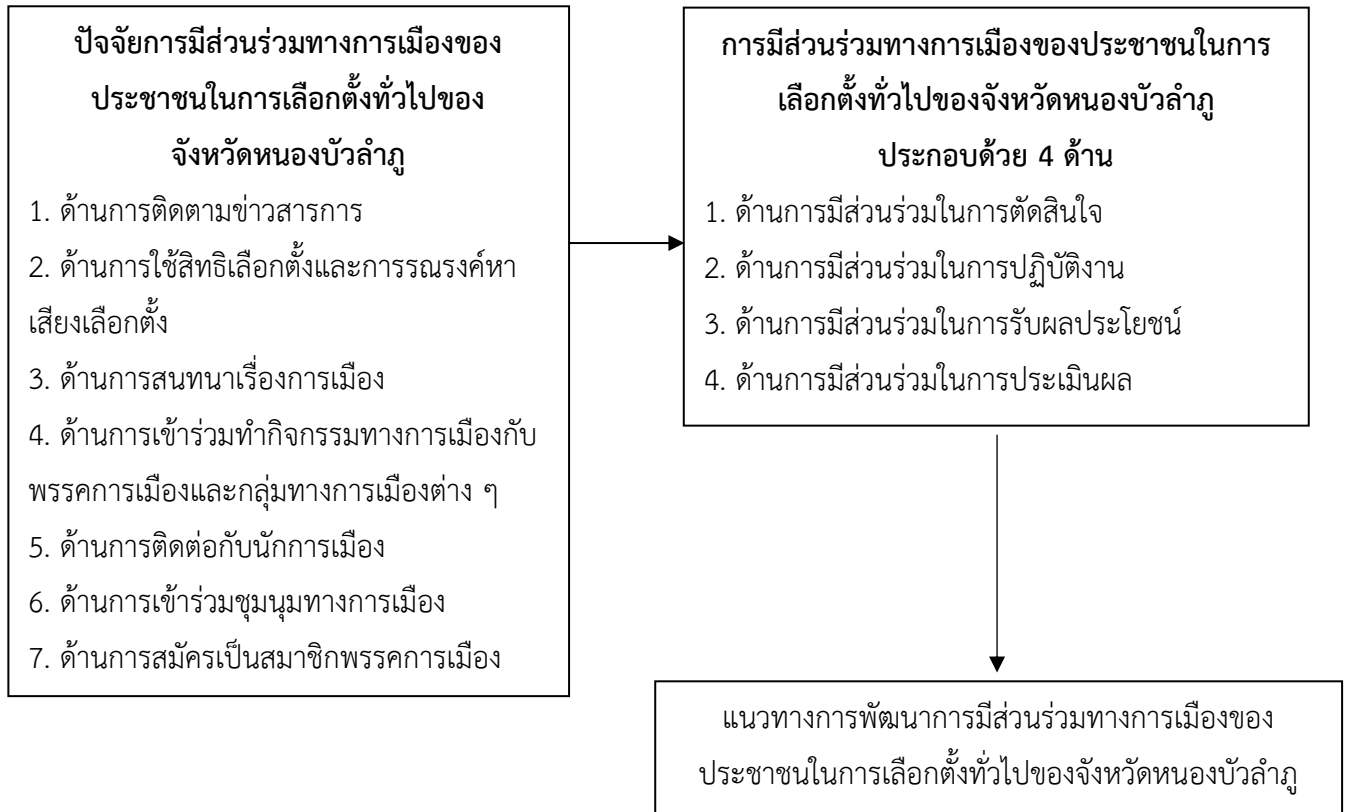
Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนทั้งหมด 385,286 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู, 2568)

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู และตัวแทนประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะในการพัฒนา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 4 ด้าน คือ การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยใช้มาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ นอกจากนี้ยังมีส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 7 ด้าน เช่น การติดตามข่าวสาร การใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบเสนอแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระ

ส่วนที่ 2 คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งช่วยเสริมให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอนหลัก ได้แก่ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม และการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด นิยาม และโครงสร้างของตัวแปร จากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ต่อมาได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นดวง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.50 จึงถือว่ายอมรับได้ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.72 จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ และสุดท้ายจึงนำผลที่ได้มาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง แล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เกณฑ์ IOC เช่นเดียวกับแบบสอบถาม และเมื่อผ่านการประเมินแล้ว จึงนำผลมาปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยเริ่มจากการทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ถึงผู้บริหารจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ทั้ง 6 อำเภอ จำนวน 400 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย และเก็บแบบสอบถามกลับคืนภายในวันเดียวกัน หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง ก่อนทำการลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ตัวแทนพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตัวแทนจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง และตัวแทนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากนั้นได้ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่กำหนด โดยใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงนำมารวบรวมและวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน โดยค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึงมากที่สุด 3.51–4.50 มาก 2.51–3.50 ปานกลาง 1.51–2.50 น้อย และ 1.00–1.50 น้อยที่สุด เพื่อใช้แปลผลระดับ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ซึ่งพิจารณาค่าสถิติสำคัญ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ค่า Beta ค่า R^2 และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงการสร้างสมการพยากรณ์ ทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบริบท

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร จากนั้นจึงจำแนกข้อมูลออกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบริบท ก่อนสังเคราะห์ข้อมูลให้เป็นข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอผลการศึกษาในลำดับต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 59.75 อายุระหว่าง 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 31.75 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.75 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.00

2. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู และจากผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูเกิดจากความตระหนักในคุณค่าของสิทธิเลือกตั้งและความเชื่อว่าหนึ่งเสียงสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ โดยประชาชนทุกช่วงวัยติดตามข่าวสาร เปรียบเทียบนโยบาย และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประกอบการตัดสินใจ ทั้งผู้สูงอายุที่ยึดถือหน้าที่พลเมืองมายาวนานและคนรุ่นใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ต่างมีแรงจูงใจทางการเมืองสูง แม้จะมีข้อจำกัดด้านข้อมูลในบางกลุ่ม แต่ทุกกลุ่มยังเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิซึ่งช่วยตรวจสอบผู้แทนและส่งเสริมความโปร่งใส ขณะเดียวกันปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ได้แก่ ปัญหาท้องถิ่น ประสบการณ์ที่ผ่านมา ผลงานของผู้แทนเดิม และบรรยากาศการพูดคุยในชุมชน โดยประชาชนมองว่าการเลือกตั้งคือกลไกกำหนดอนาคตจังหวัด ช่วยแก้ไขปัญหา และเป็นพลังในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูยังเผชิญปัญหาและอุปสรรคที่หลากหลาย ตั้งแต่การขาดความรู้เกี่ยวกับระบบเลือกตั้ง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำกัด ความรู้สึกว่า

การเมืองใกล้ชิด ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและนักการเมือง ภาระงานและปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนค่านิยมอุปถัมภ์ ความขัดแย้งในชุมชน การซื้อสิทธิขายเสียง และการขาดการสนับสนุนจากสถาบันท้องถิ่น อีกทั้งข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน การเดินทาง ปัญหาผู้สูงอายุ ผู้พิการ แรงงานนอกพื้นที่ รวมถึงผลกระทบจากโรคระบาดหรือภัยพิบัติ ล้วนทำให้การใช้สิทธิเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคจากข้อมูลบิดเบือน การประสานงานที่ไม่ทั่วถึง และการขาดมาตรการรณรงค์เฉพาะกลุ่ม ส่งผลให้ประชาชนจำนวนหนึ่งรู้สึกว่าการเสี่ยงของตนไม่มีความหมายและแรงจูงใจในการเลือกตั้งลดลง ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนความจำเป็นในการปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้มแข็งและทั่วถึงยิ่งขึ้น

2.3 แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ทางการเมืองให้เข้าถึงทุกกลุ่มผ่านสื่อที่เหมาะสม การเพิ่มช่องทางข้อมูลข่าวสาร การทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของเสียงตนเอง และการสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง ควบคู่กับมาตรการลดอุปสรรคด้านเศรษฐกิจ เวลา และโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการเสริมบทบาทสถาบันชุมชน การป้องกันการซื้อเสียง การบริหารความขัดแย้ง การจัดเวทีสาธารณะ และการสนับสนุนแรงงานอพยพ เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการให้เข้าถึงการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียม ตลอดจนการพัฒนากระบวนการตรวจสอบข่าวปลอม การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และการเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน แนวทางทั้งหมดมุ่งสร้างระบบการเมืองระดับพื้นที่ที่โปร่งใส เข้าถึงง่าย มีความหมายต่อชีวิตประชาชน และเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภูโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.63	0.64	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	3.62	0.60	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.85	0.46	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.62	0.32	มากที่สุด
รวม	3.93	0.31	มาก

3. จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ

ผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.85$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.62$)

ตารางที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู
โดยภาพรวม

ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการ เลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามข่าวสารการ	4.11	0.31	มาก
2. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	3.76	0.54	มาก
3. ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง	3.90	0.66	มาก
4. ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง และกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ	3.63	0.58	มาก
5. ด้านการติดต่อกับนักการเมือง	3.64	0.66	มาก
6. ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง	4.25	0.49	มาก
7. ด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	4.55	0.36	มากที่สุด
รวม	3.99	0.28	มาก

4. จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.25$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.63$)

5. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1) จัดเวทีประชาคมท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและผู้สมัครก่อนการเลือกตั้ง 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมชุมชน เช่น การทำงานจิตอาสา ร่วมแก้ไขปัญหาท้องถิ่น 3) สร้างช่องทางรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชน ให้ประชาชนเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือได้รับผลประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการ 4) เชื่อมโยงการประเมินผลกับรางวัลหรือการยกย่องผู้แทนที่มีผลงานดี เพื่อกระตุ้นให้ผู้แทนมีแรงจูงใจในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และ 5) สร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อ

ติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง ให้เกิดกลไกตรวจสอบและประเมินผลอย่างยั่งยืน ไม่จำกัดเฉพาะช่วงเลือกตั้ง

6. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู กับปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (X) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (Y) โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.946$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงสุด 3 คู่แรก ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง (X_3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.910 ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ (X_4) กับด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Y_2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.910 และด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (X_2) กับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.773

7. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง (X_3) ด้านการติดต่อกับนักการเมือง (X_5) ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง (X_6) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (X_2) ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ (X_4) และด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (X_7) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (Y) ร้อยละ 93.60 เมื่อนำค่าสถิติต่างๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ได้สมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 0.128 + 0.188 (X_3) + 0.177 (X_5) + 0.185 (X_6) + 0.115 (X_2) + 0.164 (X_4) + 0.135 (X_7)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z} = 0.400 (X_3) + 0.372 (X_5) + 0.289 (X_6) + 0.200 (X_2) + 0.306 (X_4) + 0.154 (X_7)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูเกิดจากความตระหนักในคุณค่าของสิทธิเลือกตั้งและความเชื่อว่าหนึ่งเสียงสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ โดยประชาชนทุกช่วงวัย

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphun Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

ติดตามข่าวสาร เปรียบเทียบนโยบาย และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประกอบการตัดสินใจ ทั้งผู้สูงอายุที่ยึดถือหน้าที่พลเมืองมายาวนานและคนรุ่นใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ต่างมีแรงจูงใจทางการเมืองสูง แม้จะมีข้อจำกัดด้านข้อมูลในบางกลุ่ม แต่ทุกกลุ่มยังเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิซึ่งช่วยตรวจสอบผู้แทนและส่งเสริมความโปร่งใส ขณะเดียวกันปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ได้แก่ ปัญหาท้องถิ่น ประสบการณ์ที่ผ่านมา ผลงานของผู้แทนเดิม และบรรยากาศการพูดคุยในชุมชน โดยประชาชนมองว่าการเลือกตั้งคือกลไกกำหนดอนาคตจังหวัด ช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยให้เกิดความยุติธรรมในการบริหารงานของท้องถิ่น นอกจากนี้ ปัจจัยหลายประการยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน เช่น ปัญหาท้องถิ่นที่กระทบต่อชีวิตประจำวัน ประสบการณ์และความรู้สึกที่มีต่อผู้แทนเดิม ผลงานและนโยบายที่ผ่านมา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “ทุนทางสังคม (Social Capital)” ของ Robert D. Putnam (1993) Putnam ชี้ให้เห็นว่าประชาชนที่มีความสัมพันธ์เชิงสังคมที่เข้มแข็งและมีความไว้วางใจในชุมชน มักมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพูดคุยในชุมชน และการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูสะท้อนถึงการสร้างทุนทางสังคมเหล่านี้อย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ผู้เจริญ (2567) วิจัยเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมือง ออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการปกครองเป็นหน้าที่ของประชาชน 2. บทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. การประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ ด้านการรู้จักผล สื่อมวลชนควรคำนึงประโยชน์ถึงประชาชน ด้านการรู้จักชุมชน ให้ประชาชนพึงพาได้ ด้านการรู้จักบุคคล นำเสนอบุคคลที่ดีควรยกย่องสนับสนุน การรู้จักตน เป็นคนกลางให้ประชาชนส่งสารไปถึงนักการเมือง ด้านการรู้จักกาล มีเป้าหมายในการณรงค์ให้ยุติความขัดแย้งทางการเมือง ส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคีในสังคม การรู้จักเหตุ มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา และด้านการรู้ประมาณ สร้างการมีส่วนร่วมในสังคมส่งเสริมให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกตัวแทนได้

1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูยังเผชิญปัญหาและอุปสรรคที่หลากหลาย ตั้งแต่การขาดความรู้เกี่ยวกับระบบเลือกตั้ง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำกัด ความรู้สึว่าการเมืองไกลตัว ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและนักการเมือง ภาระงานและปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนค่านิยมอุปถัมภ์ ความขัดแย้งในชุมชน การซื้อสิทธิขายเสียง และการขาดการสนับสนุนจากสถาบันท้องถิ่น อีกทั้งข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน การเดินทาง ปัญหาผู้สูงอายุ ผู้พิการ แรงงานนอกพื้นที่ รวมถึงผลกระทบจากโรคระบาดหรือภัยพิบัติ ล้วนทำให้การใช้สิทธิเป็นไปได้ยาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หนึ่งในอุปสรรคสำคัญคือ ความขาดความรู้และการรับรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองและการเลือกตั้ง ประชาชน

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นดวง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

จำนวนไม่น้อยยังไม่เข้าใจสิทธิของตนเองหรือวิธีการใช้สิทธิอย่างถูกต้อง ทำให้รู้สึกว่าการออกเสียงหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องซับซ้อนและไกลตัว ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการเมืองส่วนใหญ่เข้าถึงได้ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบทหรือกลุ่มแรงงานนอกพื้นที่ ส่งผลให้เกิดช่องว่างด้านความรู้และลดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบการเมืองและนักการเมืองก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมต่ำลง ประชาชนบางส่วนมองว่าการเมืองเต็มไปด้วยการทุจริต การซื้อสิทธิขายเสียง และอุปถัมภ์ ทำให้รู้สึกว่าการเมืองของตนไม่มีความหมาย ซึ่งสามารถอธิบายได้จากแนวคิดของ Gabriel Almond และ Sidney Verba ใน *The Civic Culture* (1963) ที่เน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ทั้งความรู้ทางการเมือง ความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม หนึ่งในอุปสรรคสำคัญคือ ความขาดความรู้และการรับรู้ทางการเมือง ประชาชนหลายคนยังไม่เข้าใจระบบการเลือกตั้งหรือสิทธิของตนเอง ทำให้รู้สึกว่าการเมืองอยู่ไกลตัว ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายยังเข้าถึงไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบทหรือกลุ่มแรงงานนอกพื้นที่ ทำให้แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองลดลง แนวคิดของ Almond และ Verba ระบุว่า ความรู้ทางการเมือง (political knowledge) เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม หากประชาชนขาดความเข้าใจ จะเกิดพฤติกรรมการเมืองแบบจำกัดหรือไม่เข้าร่วม นอกจากนี้ ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบการเมืองและนักการเมือง ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ลดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ประชาชนบางส่วนมองว่าการเมืองเต็มไปด้วยการทุจริต การซื้อสิทธิขายเสียง และอุปถัมภ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส วาจาดี ประสิทธิ์ กุลบุญญา และไพศาล พากเพียร (2568) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาล เมืองวารินชำราบ อำเภовารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้งสตรีมีส่วนร่วม เพราะถือว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ด้านการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการเมือง สตรีมีส่วนร่วมโดยการพูดคุยเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ด้านการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในกิจกรรมทางการเมือง สตรีไม่เคยเป็นกรรมการในกิจกรรมทางการเมืองใดๆ เลย และมีบางคนที่เคยเป็นคณะกรรมการของชุมชน ด้านการเข้าร่วมแข่งขันทางการเมือง สตรีไม่เคยสมัครเข้าร่วมแข่งขันทางการเมือง ด้านการดำรงตำแหน่งทางการเมือง สตรีไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีบางคนดำรงตำแหน่งประธานชุมชน

1.3 แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภูควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ทางการเมืองให้เข้าถึงทุกกลุ่มผ่านสื่อที่เหมาะสม การเพิ่มช่องทางข้อมูลข่าวสาร การทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของเสียงตนเอง และการสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า จังหวัดมีลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และโครงสร้างประชากรที่แตกต่างจากพื้นที่เมืองใหญ่และต้องเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเมืองโดยตรง หนองบัวลำภูเป็นจังหวัดที่ประชาชนจำนวน

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

มากมีรายได้ไม่สูง ทำงานในภาคเกษตรหรือแรงงานนอกพื้นที่ ทำให้เวลาที่สามารถใช้เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะมีจำกัด จึงต้องมีการลดอุปสรรคด้านค่าใช้จ่าย เวลา และการเดินทาง สอดคล้องกับแนวคิดของ Almond และ Verba (1963) เกี่ยวกับ “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งเน้นว่าการพัฒนาประชาธิปไตยจำเป็นต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อว่าประชาชนสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองได้ แนวทางที่มุ่งพัฒนาความรู้ทางการเมืองให้เข้าถึงทุกกลุ่ม การเพิ่มช่องทางข้อมูลข่าวสาร และการทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของเสียงของตนเอง จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยยกระดับวัฒนธรรมทางการเมืองในจังหวัดให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของประชาธิปไตยที่มีชีวิตชีวา ขณะเดียวกัน แนวทางที่เน้นการลดอุปสรรคทางเศรษฐกิจ เวลา และการเข้าถึงบริการของรัฐยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Verba, Schlozman และ Brady (1995) ที่ชี้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับทรัพยากร แรงจูงใจ และโอกาสที่ประชาชนได้รับ การสนับสนุนแรงงานนอกพื้นที่ ผู้พิการ หรือผู้สูงอายุให้สามารถเข้าถึงการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมจึงเป็นวิธีการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมการเมืองอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะหรือเงื่อนไขใดก็ตาม ท้ายที่สุด แนวทางที่มุ่งสร้างระบบข้อมูลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Archon Fung (2003) เกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น ซึ่งเชื่อว่าการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทโดยตรงจะช่วยทำให้ระบบการเมืองตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น และลดความรู้สึกห่างเหินระหว่างรัฐกับประชาชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองอย่างชัดเจน การเลือกตั้งจึงถูกมองว่าเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดอนาคตของชุมชนและประเทศ การตระหนักรู้เช่นนี้ทำให้ผู้คนมีแรงจูงใจที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคมในจังหวัดได้มีบทบาทสำคัญในการรณรงค์ส่งเสริมการเลือกตั้ง ผ่านกิจกรรมให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ และการลงพื้นที่สื่อสารกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง การรณรงค์เช่นนี้ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้การเลือกตั้งเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นหน้าที่ที่สำคัญของทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดสุพัฒน์ ผาสุโก (แก้วประเสริฐ) (2568) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ ระดับมากสองด้าน และอยู่ในระดับปานกลางหนึ่งด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมือง ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญาณัฐ อบสิน จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และสุรพล สุยะพรหม (2568) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นดวง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทของหน่วยงานรัฐและสื่อที่มีส่วนกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งในฐานะกลไกพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้สิทธิและเสียงของตนเองในการเลือกผู้แทนที่สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง ความรู้สึกถึง “หน้าที่พลเมือง” นี้จึงมีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนให้ความสนใจและออกมาใช้สิทธิอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้น โครงสร้างทางสังคมของจังหวัดหนองบัวลำภูเองก็นับว่ามีบทบาทสำคัญ ชุมชนในจังหวัดมีลักษณะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนมักมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทำให้การสื่อสารทางการเมืองและการส่งต่อข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เมื่อมีการรณรงค์เชิญชวนให้ไปใช้สิทธิจากผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น หรือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนก็มักตอบสนองด้วยความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้การออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งไม่เพียงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง แต่ยังเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ภายในชุมชนอย่างลึกซึ้ง อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ คือ บทบาทของหน่วยงานรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ด้านการเมือง การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตั้ง การรณรงค์ผ่านสื่อท้องถิ่น หรือการลงพื้นที่ให้ข้อมูลแก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง และลดอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน นอกจากนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยยังได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ ซึ่งในยุคปัจจุบันเป็นช่องทางสำคัญที่ช่วยให้คนในพื้นที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้สะดวกขึ้น ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครนโยบายพรรคการเมือง หรือสถานการณ์ทางการเมืองระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นโดยตรง ความสนใจในปัญหาเฉพาะพื้นที่ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผลักดันให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ชาวหนองบัวลำภูจำนวนมากต้องเผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจ การเกษตร โครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะ ทำให้พวกเขามองว่าการเลือกตั้งเป็นโอกาสในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนจึงอยากเลือกผู้แทนที่เข้าใจปัญหาของพื้นที่และสามารถผลักดันนโยบายแก้ไขได้จริง กระแสการเมืองระดับประเทศที่เข้มข้นก็มีส่วนช่วยให้ประชาชนตื่นตัวมากขึ้น เนื่องจากการเมืองระดับชาติส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการท้องถิ่นและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง Political Efficacy ของ Almond และ Verba (1963) ที่กล่าวว่า การที่ประชาชนเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถมีส่วนร่วมและสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางการเมือง เช่น การออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

ดังนั้น การมีความรู้และความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมือง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนตื่นตัว และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับสูง นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมของจังหวัดหนองบัวลำภูเองก็มีบทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ชุมชนในจังหวัดมีลักษณะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนมักมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทำให้การสื่อสารทางการเมืองและการส่งต่อข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ปรากฏการณ์นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Robert D. Putnam (1993) เกี่ยวกับ “Social Capital” หรือทุนทางสังคม ที่ชี้ให้เห็นว่า ความเข้มแข็งของชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ชุมชนที่สมาชิกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประชุมชุมชน การร่วมงานบุญหรือกิจกรรมอาสาสมัคร จะช่วยสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ คือบทบาทของหน่วยงานรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิอย่างจริงจัง การณรงค์ให้ความรู้ด้านการเมือง การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตั้ง การลงพื้นที่ให้ข้อมูลแก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน และการใช้สื่อออนไลน์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งและลดอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจและความรู้สึว่าการเลือกตั้งมีความหมายต่อชีวิตประจำวันของตน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนัญชิตา ก้ววิจารณ์ ธนฤต โพธิ์เงิน และสมนึก สอนเนย (2568) วิจัยเรื่องปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสตรีในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสาร ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงปัจจัยด้านจิตวิทยาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู กับปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (X) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (Y) โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.946$) ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในการเลือกตั้ง การรณรงค์ของชุมชนและสังคม การเข้าถึงข้อมูลและหน่วยเลือกตั้ง รวมไปถึงทัศนคติและแรงจูงใจส่วนบุคคล มีผลโดยตรงต่อความเต็มใจและความพร้อมของประชาชนในการเข้าร่วมเลือกตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกลักษณ์ สุนทรลักษณ์ อนุภูมิ ไชวเกษม และธัชชนันท์ อิศรเดช (2567) วิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชนตำบลห้วยโป่ง อำเภอมือ จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลห้วยโป่ง อำเภอมือ

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นดวง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

จังหวัดระยอง โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง รวมถึงผลกระทบของนโยบายต่อชีวิตประจำวัน มักมีแนวโน้มเข้าร่วมการเลือกตั้งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Verba, Scholzman และ Brady (1995) ที่ชี้ว่าความตระหนักทางการเมืองและทรัพยากรทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ ความเชื่อมั่นในความยุติธรรมของกระบวนการเลือกตั้งและการรับรู้ว่าการลงคะแนนมีคุณค่า จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ ปัจจัยทางสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน หรือองค์กรชุมชน ก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การมีเครือข่ายสังคมที่สนับสนุนและแรงจูงใจให้ไปเลือกตั้ง ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง (X_3) ด้านการติดต่อกับนักการเมือง (X_5) ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง (X_6) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (X_2) ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ (X_4) และด้านการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (X_7) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู (Y) ร้อยละ 93.60 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูมีความตระหนักทางการเมืองค่อนข้างสูง พวกเขาเข้าใจความสำคัญของการเลือกตั้งและเห็นคุณค่าของสิทธิในการออกเสียง นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ในชุมชนและเครือข่ายสังคมยังช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสื่อมวลชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ สามารถอธิบายได้โดยแนวคิดของ อเล็กซิส เดอ โตคควิล (Alexis de Tocqueville, 2003) ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางสังคมและการเมืองสะท้อนถึงความเข้มแข็งของประชาธิปไตยและการมีชีวิตชีวาของสังคม เมื่อประชาชนมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง จะทำให้เกิดความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การติดต่อกับนักการเมืองและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคหรือกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ประชาชนรู้สึกว่ามีบทบาทและสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองได้ ความเชื่อมั่นดังกล่าวยังเพิ่มแรงจูงใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งและเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียง อีกทั้งการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองยังช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดความสนใจและการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูจึงไม่ใช่เรื่องของการลงคะแนนเสียงเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากการผสมผสานของการรับรู้ทางการเมือง การมีปฏิสัมพันธ์กับนักการเมืองและกลุ่มทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการมีเครือข่ายสนับสนุนทางสังคม ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นตัวบ่งชี้สำคัญถึงความเข้มแข็งของประชาธิปไตยและความเป็นชีวิตชีวาของสังคม และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลลาวัลย์ ศรีสว่าง และอัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์ (2562) วิจัยเรื่อง

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ถูกเลือก คือ ปัจจัยด้านความโน้มเอียงมีต่อโครงสร้างทางการเมือง (X1) ปัจจัยด้านความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง (X3) และปัจจัยด้านการได้รับผลประโยชน์ (X4) และส่งผลทางบวกต่อวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเท่ากับ 0.21, 0.19 และ 0.09 ตามลำดับ

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ความรู้ใหม่ แนวทางพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านเวทีประชาคมและช่องทางออนไลน์ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเลือกตั้ง เช่น อาสาสมัคร ผู้สังเกตการณ์ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ และผลลัพธ์ของนโยบาย เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งเสริมให้ประชาชนติดตามและประเมินการทำงานของตัวแทนผ่านแบบสอบถามเวทีสาธารณะ และช่องทางออนไลน์

ภาพที่ 2 ความรู้ใหม่ แนวทางพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเลือกตั้งและมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในระดับพอควร อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านกลับพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนยังขาดโอกาส ทักษะ หรือแรงสนับสนุนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง เช่น การร่วมเป็นคณะทำงาน การติดตามโครงการภาครัฐ หรือการร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน จำเป็นต้องมีข้อเสนอแนะที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติได้มากขึ้น ทั้งในระดับนโยบายและระดับการดำเนินงานจริง โดยสามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร เช่น การจัดเวทีสาธารณะ การให้ประชาชนร่วมวางแผนงบประมาณ ส่งเสริมให้เกิด “งบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting)” ระดับตำบล-อำเภอ
2. จัดทำนโยบายพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนระยะยาว ให้จังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแผนยุทธศาสตร์ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม บูรณาการการสร้างความรู้ทางการเมือง (Political Literacy) ผ่านโรงเรียน ชุมชน และสื่อท้องถิ่น
3. ปรับปรุงกฎหมาย/ข้อบังคับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการเมือง ปรับปรุงกระบวนการตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนให้เข้าถึงง่าย ไม่ซับซ้อนออกกฎหมายสนับสนุนอาสาสมัครการเมืองท้องถิ่น เช่น คณะทำงานติดตามการใช้งบประมาณ หรือคณะกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยระดับชุมชน
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับเสนอความเห็น ตรวจสอบโครงการ และเข้าร่วมกิจกรรมภาครัฐ จัดให้มีระบบแจ้งเตือนข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบแอปพลิเคชัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ส่งเสริมช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานเลือกตั้งเปิดรับอาสาสมัครภาคประชาชนเป็น “ผู้ช่วยกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง” สนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมก่อนเลือกตั้ง เช่น การช่วยประชาสัมพันธ์ การสำรวจรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใช้เทคโนโลยี เช่น แอปหรือไลน์กลุ่ม เพื่อให้ชุมชนร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphun Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

2. จัดอบรมความรู้ด้านกระบวนการเลือกตั้งแก่ภาคประชาชน อบรมสั้น ๆ ให้รู้บทบาท ขั้นตอน และกติกาการเลือกตั้ง จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย ในจังหวัด ผลผลิตสื่ออธิบายขั้นตอนการช่วยงานเลือกตั้งในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น วิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก

3. สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติงานเลือกตั้ง มอบประกาศนียบัตร อาสาสมัครดีเด่น หรือบันทึกชั่วโมงจิตอาสา จัดกิจกรรมขอบคุณ หรือเผยแพร่เรื่องราวของผู้ที่มีส่วนร่วม เพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวก สนับสนุนงบประมาณหรือค่าตอบแทนตามสมควร (หากเป็นกิจกรรมที่ได้รับอนุญาตตามระเบียบ)

4. ปรับปรุงการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ล่วงหน้า และเข้าถึงได้ง่าย ใช้สื่อออนไลน์ท้องถิ่น เช่น เพจจังหวัด เพจอบต./เทศบาล วิทยุชุมชน ตั้งจุดบริการข้อมูลในพื้นที่ชุมชน เช่น ที่ว่าการอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ หรือศูนย์บริการประชาชน

5. ประเมินผลและปรับปรุงต่อเนื่อง เก็บข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมปฏิบัติงานทุกการเลือกตั้ง เปิดช่องให้ประชาชนเสนอความคิดเห็น หรือสะท้อนปัญหาที่พบในพื้นที่ ใช้ข้อมูลไปกำหนดแผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดใกล้เคียง

2. ศึกษาบทบาทของสื่อดิจิทัลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู

3. ศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมรณรงค์เลือกตั้งต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง (References)

ชนัญชิตา ก้าววิจารย์, ธนกฤต โพธิ์เงิน, และสมนึก สอนเนย. (2568). ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสตรีในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*, 15(2), 71–88.

นันทน์ภัส วาจาดี, ประสิทธิ์ กุลบุญญา, และไพศาล พากเพียร. (2568). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*, 15(2), 55–70.

นฤมล มณีวรรณ. (2562). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระครูปลัดสุพัฒน์ ฝาสุโก (แก้วประเสริฐ). (2568). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นดวง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

- วิลาวัลย์ ศรีสว่าง, และอัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 13(2), 191–202.
- สมศักดิ์ ผู้เจริญ. (2567). *บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตย* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย].
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). *ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป 14 พฤษภาคม 2566*. <https://ectreport66.ect.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภู. (2568). *สถิติการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป*. จังหวัดหนองบัวลำภู.
- สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู. (2566). *รายงานสภาวะเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2566*. จังหวัดหนองบัวลำภู.
- สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู. (2568). *รายงานสภาวะเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2566*. จังหวัดหนองบัวลำภู.
- สุกัญญาณัฐ อบสิน, จานงค์ อติวัฒนสิทธิ์, และสุรพล สุยะพรหม. (2568). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*, 15(2), 101–118.
- เอกลักษณ์ สุนทรลักษณ์, อนุภูมิ โชวเกษม, และรัชชนันท์ อิศรเดช. (2567). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชนตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*, 14(1), 77–92.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton University Press.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.
- Beesley, C., & Hawkins, D. (2021). Corruption, institutional trust and political engagement in Peru. *World Development*, 146, 105563.
- Beesley, C., & Hawkins, D. (2022). Corruption, institutional trust and political engagement in Peru. *World Development*, 151, 105758.

Citation : Samlon, S., & Samlon, P. (2026). Developing Public Political Participation in the General Election in Nong Bua

Lamphu Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>

- Bugnicourt, J. (1982). Popular participation in development in Africa. *Assignment Children*, 59/60, 57–77.
- Freedom House. (2024). *Freedom in the world 2024: Democracy under threat*.
- Fung, A. (2003). Recipes for public spheres: Eight institutional design choices and their consequences. *Journal of Political Philosophy*, 11(3), 338–367.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.
- Tocqueville, A. de. (2003). *Democracy in America and two essays on America* (G. Bevan, Trans.). Penguin Classics. (Original works published 1835 and 1840)
- United Nations Development Programme. (2024). *Human development report 2023–2024: Breaking the gridlock: Reimagining cooperation in a polarized world*.
<https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf>
- Willeck, C., & Mendelberg, T. (2022). Education and political participation. *Annual Review of Political Science*, 25(1), 89–110.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

Citation : ศรีเมือง สามล, และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2569). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด

หนองบัวลำภู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(2), e300550.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300550>